

prima instanță: D. Șușchevici
instanța de apel: V. Pruteanu, A. Gavrilița, L. Popova

dosarul nr. 3ra-996/2016

DECIZIE

14 septembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul Valeriu Doagă

Judecătorii Ala Cobăneanu, Iuliana Oprea, Oleg Sternioală, Galina

Stratulat

examinînd recursul declarat de Ludmila Daraban și Steluța Zmuncilă, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Ludmila Daraban și Steluța Zmuncilă împotriva Ministerului Sănătății al Republicii Moldova, IMSP Spitalul Raional Telenești cu privire la contestarea actului administrativ, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 09 martie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de Ludmila Daraban și Steluța Zmuncilă și menținută hotărîrea Judecătoriei Centru municipiul Chișinău din 24 noiembrie 2015

c o n s t a t ă :

La 15 iunie 2015 Ludmila Daraban și Steluța Zmuncilă au depus cerere de chemare în judecată în ordinea contenciosului administrativ împotriva Ministerului Sănătății și IMSP Spitalul Raional Telenești cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii au indicat că, în baza procurii Steluța Zmuncilă îi reprezintă interesele Ludmillei Daraban în raport cu autoritățile publice.

Afirmă că, la 13 iunie 2012 Steluța Zmuncilă s-a adresat cu o petiție către deputatul în Parlamentul Republicii Moldova - Valentina Stratan de a fi investigat cazul cînd i s-au provocat leziuni corporale grave Ludmillei Daraban în timpul nașterii de către medicul-ginecolog al Spitalului Raional Telenești, Raisa Rotari.

Referitor la dispunerea investigației asupra acestui caz s-au adresat mai multor autorități publice - Parlamentului Republicii Moldova, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului Republicii Moldova și Procuraturii Generale a Republicii Moldova.

Prin ordonanța Procurorului raionului Telenești din 19 iulie 2012, pe faptul neglijenței în serviciu admisă de către lucrătorii medicali care au efectuat intervențiile chirurgicale Ludmillei Daraban, a fost pornită cauza penală nr. 2012358020 pe semnele infracțiunii prevăzute de art. 329 alin. (1) Cod penal, la care pînă la momentul adresării în instanța de judecată se efectuează acțiuni de urmărire penală.

Indică că, din cauza vătămărilor corporale provocate în rezultatul erorilor lucrătorilor medicali, Ludmila Daraban a devenit invalidă de gr. II pe viață, iar în

rezultatul investigațiilor medicale s-a constatat că a fost infectată cu hepatita virală „C”.

Aflînd despre infecția căpătată, la 01 aprilie 2015 s-a adresat cu o cerere către Ministerul Sănătății pentru a fi ajutat să fie diagnosticată corect și să fie internată într-o instituție medicală specializată de nivelul I și să-i fie eliberate medicamentele necesare pentru tratament.

Menționează că din luna iunie 2012 și pînă la momentul adresării cu acțiune în instanța de judecată reclamanta s-a adresat de 3 ori Ministerului Sănătății în vederea soluționării pozitive a cererii acesteia.

Susțin că, prima adresare a fost de a îndrepta pacienta Ludmila Daraban la o investigație mai profundă legată de viteza sporită de coagulare a sîngelui, iar a doua adresare a fost de a i se elibera un aparat auditiv din contul ajutoarelor primite de peste hotare.

Au mai indicat că, la Ministerul Sănătății șefa cancelariei a refuzat să primească petiția de la Steluța Zmuncilă, or petiția a fost primită și înregistrată numai după ce s-au adresat la Centrul pentru Drepturile Omului din Republica Moldova.

Prin aceeași petiție Steluța Zmuncilă a solicitat să fie primită la audiență la Ministrul Sănătății, însă în audiența din data de 05 aprilie 2015 i-a fost refuzat.

După primirea petiției pacienta Ludmila Daraban a fost invitată la control de către medicul Babițchi, de la Policlinica SCR. Fiind la primire însă a fost insultată, precum că face abuz de serviciile Ministerului Sănătății, iar la finisarea investigației i s-a comunicat că nu dispun de medicamentele necesare pentru cursul de tratament.

Reclamantele văzînd asemenea comportament, s-au dezis de serviciile medicului Babițchi și au cerut Ministerului Sănătății să desemneze un alt medic.

Ulterior Daraban Ludmila a fost supravegheată de către medicul Țibuleac de la aceeași policlinică, care a manifestat o atitudine diametral opusă față de atitudinea inumană și grosolană a medicului Babițchi. La îndreptarea medicului pacienta la 23 aprilie 2015 a fost internată în secția de boli intestinale a Spitalului Clinic Republican.

Indică că, cu toate că s-au întreprins unele măsuri pe marginea petițiilor, persoanele responsabile din cadrul Ministerului Sănătății nu au intrat în esența problemelor pe care le-au abordat, astfel din această cauză nu s-au dat indicațiile necesare medicilor care urmau să supravegheze în permanență starea sănătății Ludmillei Daraban la locul ei de trai.

La cererea nr. 11 din 01 aprilie 2015 au primit un răspuns intermediar sub nr. 01-1/612 din 07 aprilie 2015, iar la 22 mai 2015 au recepționat un răspuns mai detaliat de la Ministerul Sănătății, însă din partea administrației Spitalului Raional Telenești pînă în prezent nu au primit nici un răspuns.

Solicită reclamantele obligarea Ministerului Sănătății să le de-a răspuns la cerințele din petiție referitor la asigurarea regulată a pacientei Ludmila Daraban cu medicamente compensate, posibilitatea îndreptării ei în fiecare an la tratamente la vreun centru de recuperare/reabilitare și/sau la una din stațiunile balneo-sanatoriale, precum și încasarea prejudiciului moral în mărime de 20000 lei pentru nesoluționarea tuturor cerințelor formulate în petiție.

Prin hotărîrea Judecătoriei Centru mun. Chişinău din 24 noiembrie 2015, acţiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu soluţia primei instanţe, Ludmila Daraban şi Steluţa Zmuncilă au declarat apel nemotivat la 14 decembrie 2015 şi apel motivat la 12 februarie 2016, solicitînd casarea hotărîrii primei instanţe şi emiterea unei noi hotărîri privind admiterea integrală a acţiunii.

Prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 09 martie 2016, a fost respins apelul declarat de Ludmila Daraban şi Steluţa Zmuncilă şi menţinută hotărîrea Judecătoriei Centru mun. Chişinău din 24 noiembrie 2015.

La 17 mai 2016 Ludmila Daraban şi Steluţa Zmuncilă au declarat recurs împotriva deciziei instanţei de apel, solicitînd admiterea recursului, casarea hotărîrilor judecătoreşti şi pronunţarea unei noi hotărîri de admitere integrală a acţiunii.

În motivarea recursului Ludmila Daraban şi Steluţa Zmuncilă au indicat că este neîntemeiată decizia instanţei de apel, deoarece ca temei de respingere a cererii de apel instanţa a invocat pct. 9 al Hotărîrii Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr. 10 din 30 octombrie 2009 cu privire la practica aplicării de către instanţele judecătoreşti a unor prevederi ale Legii contenciosului administrativ. Or, aceste prevederi sunt cu titlu de recomandare, nefiind norme de drept material sau procedural şi deci nu sunt obligatorii.

Au mai indicat că, petiţia nu a fost examinată pe deplin, deoarece nu au primit nici un răspuns la solicitările privind asigurarea regulată a Ludmillei Daraban cu medicamente compensate, posibilitatea îndreptării ei la tratamente, la vreun centru de recuperare/ reabilitare şi /sau la una din staţiunile balneo-sanatoriale.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ lărgit al Curţii Supreme de Justiţie consideră recursul întemeiat şi care urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanţei de apel şi a hotărîrii primei instanţe şi emiterea unei noi hotărîri cu privire la admiterea parţială a acţiunii din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. b) CPC, instanţa, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul şi să caseze integral sau parţial decizia instanţei de apel şi hotărîrea primei instanţe, pronunţînd o nouă hotărîre.

Astfel, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ lărgit al Curţii Supreme de Justiţie constată că, Steluţa Zmuncilă, reprezentînd prin procură interesele Ludmillei Daraban în raport cu autorităţile publice, la 13 iunie 2012 s-a adresat cu o petiţie către deputatul în Parlamentul Republicii Moldova - Valentina Stratan de a fi investigat cazul în care i s-au provocat leziuni corporale grave Ludmillei Daraban în timpul naşterii de către medicul-ginecolog al Spitalului Raional Teleneşti - Raisa Rotari.

Tot materialele cauzei denotă faptul că, referitor la dispunerea investigaţiei asupra acestui caz reclamantele s-au adresat către Parlamentul Republicii Moldova, Preşedintele Republicii Moldova, Guvernul Republicii Moldova şi Procuraturii Generale a Republicii Moldova.

Prin ordonanţa Procurorului raionului Teleneşti din 19 iulie 2012, pe faptul neglijenţei în serviciu admisă de către lucrătorii medicali care au efectuat

intervențiile chirurgicale Ludmillei Daraban, a fost pornită cauza penală nr. 2012358020 pe semnele infracțiunii prevăzute de art. 329 alin. (1) Cod penal.

Din cauza vătămărilor corporale provocate în rezultatul erorilor lucrătorilor medicali, Ludmila Daraban a devenit invalidă de gr. II pe viață, iar în rezultatul investigațiilor medicale ulterioare s-a constatat că aceasta a fost infectată cu hepatita virală de tip „C”.

Ca rezultat, recurentele la 01 aprilie 2015 s-au adresat cu o cerere către Ministerul Sănătății pentru a fi ajutată pacienta să fie diagnosticată corect și să fie internată într-o instituție medicală specializată de nivelul I și să-i elibereze medicamentele necesare pentru tratament.

Mai mult ca atât, recurentele s-au adresat cu mai multe petiții în adresa autorităților publice centrale de specialitate.

La cererea nr. 11 din 01 aprilie 2015 recurentele au primit un răspuns intermediar sub nr. 01-1/612 din 07 aprilie 2015, iar la 22 mai 2015 un răspuns mai detaliat de la Ministerul Sănătății, însă din partea administrației Spitalului Raional Telenești, pînă la adresarea în instanța de judecată, așa și nu au primit nici un răspuns.

Instanța de recurs mai reține că, conform materialelor cauzei rezultă că petiția nu a fost examinată pe deplin, deoarece nu s-a dat un răspuns la solicitările privind asigurarea regulată a Ludmillei Daraban cu medicamente compensate, posibilitatea îndreptării la tratamente la vreun centru de recuperare/ reabilitare și /sau la una din stațiunile balneo-sanatoriale.

Colegiul consideră drept neîntemeiate inacțiunile Ministerului Sănătății în acest sens, deoarece nu a dat un răspuns pe deplin la petiție și nu s-a expus asupra cerințelor privind asigurarea regulată a Ludmillei Daraban cu medicamente compensate, posibilitatea îndreptării la tratamente la vreun centru de recuperare/ reabilitare și /sau la una din stațiunile balneo-sanatoriale, iar ca consecință consideră neîntemeiate decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe de respingere a acțiunii din considerentele ce urmează.

Conform art. 4 alin. (1)-(3) din Legea cu privire la petiționare nr. 190-XIII din 19 iulie 1994, prin petiție, în sensul prezentei legi, se înțelege orice cerere, reclamație, propunere, sesizare, adresată organelor de resort, inclusiv cererea prealabilă prin care se contestă un act administrativ sau nesoluționarea în termenul stabilit de lege a unei cereri. Cererea prealabilă se adresează organului emitent. În cazul în care organul emitent are un organ ierarhic superior, cererea prealabilă poate fi adresată, la alegerea petiționarului, organului emitent sau organului ierarhic superior. Petiționarul, care nu este satisfăcut de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit un răspuns în termenul stabilit de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă.

Potrivit art. 8 alin. (1) din Legea cu privire la petiționare nr. 190-XIII din 19 iulie 1994, petițiile se examinează de către organele corespunzătoare în termen de 30 de zile lucrătoare, iar cele care nu necesită o studiere și examinare suplimentară – fără întârziere sau în termen de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării, cu excepția cazurilor prevăzute la alin. (4) și (5).

Conform art. 12 alin. (1) din Legea cu privire la petiționare nr. 190-XIII din 19 iulie 1994, organul sau persoana oficială cărora le-au fost adresate petițiile sînt obligate să examineze petițiile, inclusiv cererile prealabile, în termenul stabilit de lege, să asigure restabilirea drepturilor lezate și recuperarea, în condițiile legii, a prejudiciului cauzat, să asigure executarea deciziilor adoptate în urma examinării petițiilor.

Iar, conform art. 14 al aceleiași legi, rezultatul examinării se aduce la cunoștință petiționarului în scris sau în formă electronică, iar cu consimțămîntul lui – oral. Răspunsul trebuie să fie bazat pe materialele examinării și să conțină trimeri la legislație.

Din sensul normelor de drept enunțate rezultă că deciziile luate în legătură cu examinarea tuturor petițiilor, primare sau repetate, vor fi comunicate solicitantului într-un mod ce ar garanta recepționarea acestora.

Materialele dosarului însă atestă că intimatul nu a examinat de fapt petiția Ludmillei Daraban, în cazul în care nu a oferit vreun răspuns asupra cerințelor privind asigurarea regulată a Ludmillei Daraban cu medicamente compensate, posibilitatea îndreptării la tratamente la vreun centru de recuperare/ reabilitare și /sau la una din stațiunile balneo-sanatoriale.

Aceste circumstanțe impun necesitatea admiterii recursului, casării hotărîrilor judecătorești și emiterea unei noi hotărîri de admitere parțială a acțiunii, prin obligarea Ministerului Sănătății de a da răspuns motivat la cerințele din petiție referitor la prescrierea medicamentelor compensate Ludmillei Daraban, posibilitatea îndreptării la tratamente balneo-sanatoriale sau unul din centrele de reabilitare/recuperare, în cazul în care autoritatea publică investită cu examinarea petiției a dat un răspuns formal la petiție, neacordînd vreun răspuns la cerințele privind asigurarea regulată a Ludmillei Daraban cu medicamente compensate, posibilitatea îndreptării la tratamente la vreun centru de recuperare/ reabilitare și /sau la una din stațiunile balneo-sanatoriale.

Instanța de recurs consideră necesar a menționa că, în speță sunt eronate argumentele instanței de apel și primei instanțe cu referire la pct. 9 din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 10 din 30 octombrie 2009 cu privire la practica aplicării de către instanțele de judecătorești a unor prevederi ale Legii contenciosului administrativ prin care este prevăzut că instanțele nu pot discuta conținutul unui răspuns la o cerere adresată unei autorități publice, deoarece petiționarul nu poate să pretindă ca răspunsul la cerere să fie dat conform propriei sale formulări sau într-un anumit sens după dorința personală, stabilirea răspunsului fiind atribuit exclusiv al autorității publice competente. Or, conform aceluiași pct. 9 din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 10 din 30 octombrie 2009 se stipulează că, în cazul în care autoritatea publică nu a răspuns la toate solicitările petiționarului, acesta este în drept să se adreseze instanței de contencios administrativ cu o cerere privind obligarea autorității publice de a-i răspunde la toate solicitările.

În conformitate cu art. 1398 Cod civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

În conformitate cu art. 1404 alin. (1)-(2) Cod civil, prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau nesoluționarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcție de răspundere din cadrul ei se repară integral de autoritatea publică. Persoana cu funcție de răspundere va răspunde solidar în cazul intenției sau culpei grave. Persoanele fizice au dreptul să ceară repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile indicate la alin. (1).

Potrivit art. 1422 alin. (1)-(2) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Articolul 1423 Cod civil prevede că, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Iar, conform art. 12 alin. (1), lit. b) din Legea cu privire la petiționare nr. 190-XIII din 19 iulie 1994, organul sau persoana oficială cărora le-au fost adresate petițiile sînt obligate să asigure restabilirea drepturilor lezate și recuperarea, în condițiile legii, a prejudiciului cauzat.

În acest sens este de menționat că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Quantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încît acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Mărimea concretă a compensației se determină luîndu-se în considerare caracterul și gravitatea încălcărilor; natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate.

Cu referire la prevederile enunțate, reieșind din specificul acțiunii și în virtutea competenței sale de a determina mărimea compensației pentru prejudiciul moral în funcție de cele constatate, instanța de recurs relevă că mărimea compensației solicitate spre încasare de către Ludmila Daraban cu titlu de prejudiciu moral în mărime de 20 000 lei este una exagerată, din care cauză Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că suma de 2 000 lei este una reală și rezonabilă, în măsură de a atenua

suferințele psihice și fizice cauzate acesteia, care a avut de suferit unele frustrări, incertitudini și neliniști, și care nu pot fi compensate numai prin simpla constatare a încălcării drepturilor acesteia.

Astfel, din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că circumstanțele pricinii au fost constatate de instanțele de judecată, însă normele de drept material au fost aplicate eronat și nu este necesară verificarea suplimentară de dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe și de a emite o nouă hotărîre, prin care a admite parțial acțiunea și a obliga Ministerul Sănătății de a da răspuns motivat la cerințele din petiție referitor la prescrierea medicamentelor compensate Ludmillei Daraban, posibilitatea îndreptării ei la tratamente balneo-sanatoriale sau unul din centrele de reabilitare/recuperare, cu încasarea din contul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova în beneficiul Ludmillei Daraban, cu titlu de prejudiciu moral, a sumei de 2 000 lei, în rest de a respinge acțiunea.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Ludmila Daraban și Steluța Zmuncilă.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 09 martie 2016 și hotărîrea Judecătoriei Centru municipiul Chișinău din 24 noiembrie 2015, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Ludmila Daraban și Steluța Zmuncilă împotriva Ministerului Sănătății al Republicii Moldova, IMSP Spitalul Raional Telenești cu privire la contestarea actului administrativ, și se emite o nouă hotărîre prin care:

Se admite parțial acțiunea.

Se obligă Ministerul Sănătății al Republicii Moldova de a da răspuns Ludmillei Daraban și Steluței Zmuncilă la cerințele din petiție referitor la prescrierea medicamentelor compensate Ludmillei Daraban, posibilitatea îndreptării la tratamente balneo-sanatoriale sau unul din centrele de reabilitare/recuperare.

Se încasează de la Ministerul Sănătății al Republicii Moldova în beneficiul Ludmillei Daraban cu titlu de prejudiciu moral suma de 2 000 (două mii) lei.

În rest, acțiunea se respinge.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iuliana Oprea

Oleg Sternioală

Galina Stratulat